

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh1447>

Geliş Tarihi: 23.10.2018

Kabul Tarihi: 02.12.2018

PEDAGOJİK FORMASYON ÖĞRENCİLERİNİN SANATA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ¹

Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ² – Hilal UĞRAŞ³

Özet

Bu çalışmanın amacı, pedagojik formasyon öğrencilerinin sanata ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma tarama modelindedir. Araştırma ile pedagojik formasyon öğrencilerinin sanata ilişkin görüşleri cinsiyet, fakülte, bölüm ve öğrenim durumu değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Pedagojik Formasyon Kursuna kayıtlı öğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışma grubunun tümüne ulaşmak mümkün olduğundan evrenin tümü örneklem olarak alınmış, ayrıca örneklem seçimine gidilmemiştir. Çalışma evreninde 1150 öğrenci bulunup, 886'sına ulaşılmıştır. Çalışma evreninin % 77,04'üne ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak Ayaydın, Kurtuldu ve Dayı (2017) tarafından geliştirilen "Sanata İlişkin Görüşleri Belirleme Ölçeği" kullanılmıştır. 25 maddelik Likert tipi ölçek önem ve hoşlanma alt başlıklarından oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak hesaplanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplar t testi, varyans analizi, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmış ve grupların görüşleri arasında istatistiksel olarak farklılaşmalar belirlenmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda öğretmen adaylarında sanata ilişkin olumlu duygu ve düşüncelerin geliştirilmesi yönünde çeşitli önerilerde bulunmaktadır.

¹ Bu makale Fırat Üniversitesi'nde 19.04.2018 tarihinde düzenlenen Sanat ve Estetik Sempozyumu'nda sunulan bildirinin genişletilmiş şeklidir.

² Prof. Dr. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ.

³ Öğretim Görevlisi, Fırat Üniversitesi Karakoçan Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, Elazığ.

Anahtar Kelimeler: Pedagojik formasyon, Öğretmen adayı, Sanat

The Views of Pedagogical Formation Students' About Art

Abstract

The main aim of this study is to determine the views of pedagogical formation students' about art. The survey method was used in the study. In this study, pedagogical formation students' opinions about art were compared in terms of gender, faculty, department and education level variables. The study group covered prospective teachers enrolled at the Pedagogical Formation Course at Faculty of Education at Firat University. As it was possible to reach all prospective teachers, the entire study group was included in the study and no sample was selected. The population included 1150 students totally and 886 prospective teachers participated the study (77.04%). "Scale for Opinions about Art" developed by Ayaydın, Kurtuldu and Dayı (2017) was used as the data collection tool. This scale consists of 25 Likert type items and two factors named 'importance of art' and 'enjoying art'. Validity and reliability analyzes of the scale were calculated and the Cronbach Alpha reliability coefficient of the whole scale was measured to be as 0,93. Independent groups t test, variance analysis, Mann Whitney U and Kruskal Wallis H tests were used to analyze the data and the results of the study revealed statistically significant differences between the opinions of the groups. According to the findings of the study, several recommendations are offered to develop positive feelings and thoughts towards art in prospective teachers.

Keywords: Pedagogical formation course, Prospective teacher, Art

GİRİŞ

İnsanlar, yaşamları başladığından beri sanatla hep ilgilenmişlerdir. İnsanların sanatla ilgili olup olmamaları, sanatı sevip sevmemeleri sanatın varlığını kabul etmelerine engel olamamıştır (Ayaydın, Kurtuldu ve Dayı, 2017). Göçebe olan toplumların ataları için şarkı söyleyip dans etmeleri, ebeveynlerin çocukları için kahramanlık hikâyelerini anlatıp canlandırmaları, avcılarının avlarını mağara duvarlarına çizmeleri, sanatın insan deneyimini betimleme, tanımlama ve derinleştirmesini sağlamak için bir araç olarak kullanılmasını sağlamıştır. İnsanlar, zaman ve uzay, ruh ve beden, deneyim elde edecekleri olaylar, zekâ ve duygu arasında bağ kurmak için bu kavramları hiç durmadan anlamaya ihtiyaç duymuştur. Bu yüzden de anlaşılmayanları anlamak, bağlantıları ortaya çıkarmak için sanatı bulmuş ve kullanmışlardır (NAEA, 1994: 1).

Bazı düşünceleri, durumları, amaçları, duyguları ya da olayları, insanların deneyimlerden yararlanarak, beceri ve düş gücü kullanarak anlatma veya başkalarına iletilmek için yapılan yaratıcı etkinliklere sanat denir (Tezcan, 2011: 1). İnsan kendini ifade edebilmek için sanata ihtiyaç duyar. “Sanat dış gerekliliğin yansımasıdır” (Boydaş ve Balcı, 1997: 167). İnsanların çevresiyle iletişimini sağlayan en iyi araçlardan biridir. Yaşayan tüm insan topluluklarında, yaşamı gerekli kılan bilinçaltının, maddi hayatın, sezginin ve içgüdüselliliğin etkisi ile sanat ortaya çıkmıştır. Sanat, insan olmanın gereği, toplumsal yaşamın en önemli parçalarından biri ve insanoğlunun ayrılmaz bir parçasıdır (Artut, 2009; Yolcu, 2009).

Tarihsel süreç içinde sanat ve ona bağlı olarak yaratıcılık, her daim kültürel ve toplumsal yapı ile bir arada yol aldığı görülür. Ekonomi, doğa koşulları, iklim, teknoloji, dini inançlar, içinde yaşanılan çevre ve aile sanatı, sanatçıyı ve hatta yaratıcılığı etkilemektedir (Akın, 2006: 31; Arpalı, 2008: 3; Dü, 2010: 13). Bu durumda sanat ile insan her daim bir araya gelmektedir. Sanatın olduğu her yerde insan, insanın olduğu her yerde ve her zamanda da sanat vardır ve sanat insana özgü bir kavramdır. Tepecik’e (2002: 11) göre; canlılar içinde sanat, sadece insanların gerçekleştirebileceği bir eylem olarak düşünülebilir. Nedeni ise sanatın içinde düşünme, bilgi ve yaratma değerleri vardır ve bu değerler canlılar içerisinde sadece insanların sahip olduğu özelliklerdir. Sanat, yaşamın şiirselliği ve duyma-düşünme içerisinde, yeryüzünde yaşama uğraşında ‘dünyalar’ kurmanın yollarından biridir. Dolayısıyla insanları aklın üst seviyelerine çıkarabilecek belki de tek alandır (Nalbantoğlu, 1995).

Erinç’e (2004: 89) göre sanat, sadece resim, senfoni, heykelden ibaret değildir. Sanat aynı zamanda hayatı anlatan zekânın, onu en güzel ve dikkat çekici biçimlere de dönüştürmesidir. Sanatı hayal ürünü olmuş bir eser olarak göremeyiz. Çünkü insanın sanatsal bir eseri meydana getirebilmek için bilgiye ihtiyacı vardır ve bu bilgiyi ancak yaratıcılık ile özgün bir esere dönüştürmek mümkündür. Bunun en iyi örnekleri olan hem Leonardo hem de Newton, sayısız buluşun, mühendislikle ilgili icatların sahibidirler. Newton yansıtıcı teleskopu, Leonardo helikopteri; Newton iki terimli savı, Leonardo ise paraşütü, denizaltıyı ve tankı keşfetmişti. Leonardo buluşları çizimler, Newton’inkiler ise denklemler şeklinde kendini göstermektedir. Leonardo, bilime hem kuram hem de uygulama açısından büyük katkıda bulunmasına rağmen daha fazla sanat tarihi derslerinde karşılaşmaktayız. Newton ise tarihte ilk fizikçi olarak kabul edilmesine rağmen, simya, kutsal kitabın yetkesi ve Kutsal Üçleme’nin gizemleri üzerine uzun yorumları bulunmaktadır. (Shlain, 2004: 116; Akt. Alioğlu, 2010). Bu bulgular göstermektedir ki sanat, insan hayatının her alanında varolan, onun vazgeçilmez

bir parçasıdır ve sanatın insandan ve bilimden ayrılamayacağı gerçeği reddedilemez bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Artık bütün bilimler, insan bilimleri de dâhil, tasarım ortak paydasında bir araya gelmektedir. Bu durumun sonucu olarak yaşadığımız dünya insanın yaratma gücüyle oluşturduğu tasarım modelleri sayesinde kurulmuştur ve kurulmaya devam edecektir. Sanat ve bilim tasarım ortak paydasıyla aynı köke bağlanmıştır (Alioğlu, 2010). Yüzyıllardır devam eden bilgi üretme ya da geliştirme yöntemleri değişmiştir. Artık bilgi, tasarım modelleri geliştirmek için kullanılmaya başlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında tasarımın sadece doğa bilimlerine ait alanlarla ilgili olmadığı, artık düşünen insanın, felsefe, teknik, sanat ve bilim alanındaki yaratmalarının tamamını kapsadığı görülmektedir (Tunalı, 2004). Devamlı gelişen ve ilerleyen dünyamızda insanlar artık çok yönlü gelişime ihtiyaç duymaktadırlar. Takip edip, gelişmelere uyum sağlamaları gereken alanlardan biri de sanattır. Çünkü sanatta, tıpkı bilim gibi sürekli yeni arayışlar içerisindedir.

Sanat, bireysel açıdan duygu, yaratıcı çaba, hayal, düşünce ve insanın kendini gerçekleştirme ve kendi içindeki zenginliği keşfetmesi için bir araçtır. Bununla birlikte toplumları yüceltme, kaynaştırma ve bütünleyici yönü ile önemli bir toplumsal kültür dinamiği olma özelliğine sahiptir (MEB, 2007: 4). Kültürel ve sosyal bir varlık olan insan, çeşitli kaynaklardan beslenmeye ihtiyaç duyar. Bu kaynaklardan biri de sanattır. Bireylerin özgür ve özgün düşünebilmeleri, kendilerini rahat ifade edebilmeleri, psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması, çağdaş ve devamlı ilerleyen bir toplum yaratabilmeleri için sanatın gerekli olduğu söylenebilir (Oğuz, 2013). Sanat insan ruhunun ihtiyaç duyduğu rahatlama ve özgürlüğe açılan bir kapı görevi görmektedir (Dede, 2016).

Bir toplumda yaşayan bireylerin sanata ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olması toplumun çağdaşlaşması açısından önemlidir. “Çağdaş insan kimliği sanatsal yetiştirmeyi de içermektedir” (Öztürk, 1994: 4). Çağdaş, üreten ve nitelikli insanlar yetiştirmek her toplumun öncelikli amaçları arasındadır. Bu amaç ancak nitelikli eğitim ile gerçekleştirilebilir. Eğitim, Cumhuriyetimizin çocuklarını, bilimsel düşünebilen, insan haklarına, geçmişine, yaşadığı topluma, dünyaya ve çevreye saygılı, özgüvenli, hak ve sorumluluklarının bilincinde bireylere dönüştürebilir. Bu niteliklere sahip bireyler yetiştirebilmek ve eğitimin hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi için, onun çok yönlü olması, kültür ve sanatla yoğrulması gerekmektedir (Saylan, 2001: 7).

Yaşam farklılıklardan oluşmaktadır. Her birey yaşantısı boyunca farklı yaşantılar geçirir ve bu yaşantılar sonucunda farklı deneyim ve kazanımlar edinir. Bütün bu farklılıklar bireyler arasında doğal olarak farklı bakış açıları ve farklı

ifade biçimlerinin doğmasına neden olur. Bu işleyişin sonucunda toplumdaki zengin kültürel altyapı oluşur. Yaşama benzer şekilde çocuğu farklı uyaranlar aracılığıyla düşüncede öznel bir bütünselliğe ulaştırılan ise sanat eğitimidir (Abacı, 2011). Sanat eğitimi, çocukların kendilerini doğru şekilde ifade ederek etkili iletişim becerilerini geliştirip; kendini, içinde bulunduğu kültürü ve diğer kültürleri daha iyi anlamalarına fırsat tanıyarak, çevresindeki farklılıklara saygı duymayı öğrenmelerine de yardımcı olur (MEB, 2018). Bu yüzden sanat eğitiminin temel eğitim döneminden itibaren yaşamı çözdürecek, öğrenmeyi zevkli kılacak ve çocuklardaki yaratıcı düşünme becerisini artırmayı destekleyecek bir yöntem olarak kullanılması gerekmektedir. Sanat eğitiminin nitelikli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için kaliteli bir sanat eğitimi programının olması önemlidir. Bu doğrultuda, Altınkurt (2005) Türkiye’de sanat eğitiminin durum ve niteliğini belirlemek için, Türkiye’de sanat eğitiminin gelişimini incelemiştir.

Sanatın tanımı nasıl olursa olsun, insan hayatında her daim yerinin olduğu inkâr edilemez bir gerçektir. İnsan hayatı sanatsız düşünülemez ve bunun sonucu olarak eğitim de sanatsız düşünülemez ve sanatın, eğitimin her aşamasında yer alması gerekmektedir. Sanat, çocuklar ve gençler için görme, hissetme, öğrenim ve hayal etme anlamına gelir. Sanat çocuklar için ise, geçmişten gelen mirası içeren imgelerle dolu bir çalışma konusudur (Chapman, 1994; Akt. Ayaydın, Kurtuldu ve Dayı, 2017). Sanata farkındalığı olarak yetiştirilen bireylerden oluşan toplumlar, her daim bir adım öndedirler. Çünkü sanat (Dede, 2016), hem toplumların kendisine has özelliklerini, hem de evrensel ortak olan öğeleri içinde barındırır. Bir ulusun sanatı, belirli bir aidiyetlik göstermenin yanında zaman içersinde evrensellik gömleğini giyer ve gelecek nesillere kalacak olan medeniyetleri dönüştürüp geliştirmek için katkıda bulunur. Öğrencilere eğitim verilirken, sanatı eğitimlerinin içinde kullanabilmek ve sanata doğru yönlendirmek için öncelikli olarak onların sanata karşı olan tutumlarını belirlemek gerekmektedir. Nitekim Dede (2016) çalışmasında, öğrencilerin sanata bakış açılarını belirlemek için gerçekleştirmiştir.

Toplumların sanata bakış açıları, sanatın hayatlarına ne derece girebileceğini ve ne kadar önem vereceklerini etkilemektedir. Toplumların geleceğini oluşturacak gençlerin sanata bakış açılarını belirlemekte, gelecekte toplumun sanata, sanatçıya ve sanat eserlerine ilişkin görüşlerini tahmin edebilmek açısından önemlidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, pedagojik formasyon kursuna devam eden öğretmen adaylarının sanata ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda belirlenen alt amaçlar şunlardır:

- 1.Öğretmen adaylarının ölçeğin hoşlanma alt boyutuna ilişkin görüşleri nedir ve bu görüşler cinsiyetlerine, fakültelerine, bölümlerine ve öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 2.Öğretmen adaylarının ölçeğin önem alt boyutuna ilişkin görüşleri nedir ve bu görüşler cinsiyetlerine, fakültelerine, bölümlerine ve öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmen adaylarının sanat ölçeğinin tümüne ilişkin görüşleri nedir ve bu görüşler cinsiyetlerine, fakültelerine, bölümlerine ve öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

Evren ve Örneklem

Araştırma tarama modelindedir. Tarama modeli mevcut bir durumu olduğu biçimde betimlemeyi amaç edinen araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2003: 77). Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Pedagojik Formasyon Kursuna kayıtlı öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubunun tümüne ulaşmak mümkün olduğundan evrenin tümü örneklem olarak alınmış olup, ayrıca örneklem seçimine gidilmemiştir. Çalışma evreninde 1150 öğretmen adayı bulunmaktadır. Bu öğretmen adaylarından toplam 886'sına ulaşılmıştır. Böylelikle çalışma evreninin % 77,04'üne ulaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak Ayaydın, Kurtuldu ve Dayı (2017) tarafından geliştirilen “Sanata İlişkin Görüşleri Belirleme Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik hesaplamaları yapılmış ve şu sonuçlar elde edilmiştir;

Ölçeğin tümüne ilişkin KMO örneklem uygunluğu testi 0,93, Bartlett's faktörlenebilirlik düzeyi ise 5749,2 olarak hesaplanmıştır. Elde edilmiş bu sonuç

ölçek verilerinin ve örneklemin faktör analizine uygun olduğu sonucunu göstermektedir. Çapraz geçerlik uygulamasında da KMO ve Bartlett's ölçüm sonuçları yüksek ve anlamlı bulunmuş, sonuçlar ölçeğin örneklemin güvenilir olduğunu, çok değişkenli ve normal dağılımlı olduğunu, farklı gruplarda da aynı yapıyı yordayabildiğini ve güçlü bir faktör yüküne sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçeği oluşturan maddelere yönelik temel bileşenler faktör analizi ölçümü yapılmış, madde toplam korelasyonları belirlenmiş ve faktörler arası korelasyon ölçümleri yapılmıştır. 25 maddelik Likert tipi ölçek önem ve hoşlanma alt başlıklarından oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik hesaplamaları yapılmış ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı önem alt boyutu için 0,91, hoşlanma alt boyutu için 0,80 ve ölçeğin tümü için de 0,93 olarak hesaplanmıştır. Spearman Brown korelasyon katsayısı 0,889 şeklinde bulunmuştur. Ölçeğin Guttman iki yarı test katsayısı 0,88 biçiminde hesaplanmış, ölçeğin ilk yarısı için Alpha katsayısı 0,88, ikinci yarısı için 0,88 bulunmuştur (Ayaydın, Kurtuldu ve Dayı, 2017). Mevcut araştırmada da ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanıp 0,95 sonucuna ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 22.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarına ilişkin kişisel verilerin analizinde yüzde ve frekans teknikleri, öğretmen adaylarının cinsiyet ve öğrenim durumlarına göre yapılan karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi, öğrenim gördükleri fakülte ve bölümlere göre yapılan karşılaştırmalarda ise varyans analizi kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu durumlarda farkın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemek için ise LSD testi kullanılmıştır. Varyans analizi ve t-testi için önce Levene testi uygulanmış ve dağılımın normal olup olmadığına bakılmış; dağılımın normal olmadığı durumlarda varyans analizi yerine Kruskal Wallis H (KWH) testi, bağımsız örneklem t testi yerine de Mann Whitney U testi (MWU) kullanılmıştır. KWH testi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu durumlarda farkın kaynağını belirlemek için ikili gruplar arasında kombinasyonlar yapılarak MWU testi uygulanmıştır. 0,05, anlamlılık düzeyi olarak alınmıştır. Araştırmada her bir maddenin gerçekleşme düzeyini belirlemek amacıyla “Tamamen Katılıyorum (5)”, “Katılıyorum (4)”, “Kararsızım (3)”, “Katılmıyorum (2)” ve “Hiç Katılmıyorum (1)” dereceleri kullanılmıştır. Aritmetik ortalamaların yorumlanmasında ise; 1,00-5,00 arasındaki ortalama

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

değerler “Tamamen Katılıyorum: 4.21-5.00”, “Katılıyorum: 3.41-4.20”, “Kararsızım: 2.61-3.40”, “Katılmıyorum: 1.81-2.60” ve “Hiç Katılmıyorum: 1.00-1.80” şeklinde belirlenmiştir. Ölçekte olumsuz madde bulunmamaktadır.

Çizelge 1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	523	59,0
Erkek	363	41,0
Toplam	886	100,0

Öğretmen adaylarının Çizelge 1’deki cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında, öğretmen adaylarının 523’ünün (%59,0) kadın, 363’ünün ise (%41,0) erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

Çizelge 2. Öğretmen Adaylarının Fakültelerine Göre Dağılımları

Fakülte	f	%
Fen Fakültesi	60	6,8
İnsani ve Sosyal B. F.	429	48,4
Spor Bilimleri F.	180	20,3
Mühendislik F.	61	6,9
İletişim F.	65	7,3
İktisadi ve İdari Bil. F.	91	10,3
Toplam	886	100,0

Çizelge 2’deki bulgulara göre, öğretmen adaylarının 60’ı (%6,8) Fen Fakültesi, 429’u (%48,4) İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, 180’i (20,3) Spor Bilimleri Fakültesi, 61’i (6,9) Mühendislik Fakültesi, 65’i (7,3) İletişim Fakültesi, 91’i (10,3) İktisadi ve idari Bilimler Fakültesinden oluşmaktadır. Bu bulgu, pedagojik formasyon eğitiminin çoğunlukla İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi öğrenci ve mezunları tarafından tercih edildiğini göstermektedir.

Çizelge 3. Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre Dağılımları

Bölüm	f	%
Fen Bölümü	60	6,8
Coğrafya Bölümü	108	12,2
Tarih Bölümü	111	12,5
Spor Yöneticiliği Bölümü	81	9,1

Antrenörlük Bölümü	47	5,3
Rekreasyon Bölümü	52	5,9
Dil Bölümleri (TDE+İngilizce+Almanca+ÇTL)	192	21,6
İletişim Bölümleri	83	9,4
Mühendislik F.	61	6,9
İktisadi ve İdari Bil. Bölümleri	91	10,3
Toplam	886	100

Çizelge 3'te öğretmen adaylarının 60'ının (%6,8) Fen, 108'inin (12,2) Coğrafya, 111'inin (12,5) Tarih, 81'inin (20,3) Spor Yöneticiliği, 47'sinin (5,3) Antrenörlük, 52'sinin (5,9) Rekreasyon, 192'sinin (21,7) Dil, 83'ünün (9,4) İletişim, 61'inin (6,9) Mühendislik, 91'inin (10,3) İktisadi ve İdari Bilimler Bölümü öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir.

Çizelge 4. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Öğrenim Durumu	f	%
Son sınıf	714	80,6
Mezun	172	19,4
Toplam	886	100,0

Çizelge 4'teki öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında, öğretmen adaylarının 714'ünün (%80,6) son sınıf, 172'sinin ise (%19,4) mezun öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde çalışma sonucunda elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Çizelge 5. Öğretmen Adaylarının Ölçeğin *Hoşlanma* Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerine Ait Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmaları

Alt	Madde	Madde	\bar{X}	ss
-----	-------	-------	-----------	----

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

Boyut	No			
Hoşlanma	1	Sanat benim için heyecan vericidir.	4,12	0,90
	2	Sanat benim için ilgi çekicidir.	4,17	0,84
	3	Sanat eğlenceli bir uğraştır.	4,27	0,82
	5	Sanat ile ilgili kitapları okumaktan hoşlanırım.	3,55	1,08
	6	Sanat ile uğraşmaktan hoşlanırım.	3,93	0,96
	24	Sanatsal uygulamalar her ortamda dikkatimi çeker.	3,98	1,00

Çizelge 5'deki bulgulara bakıldığında, öğretmen adaylarının sanat ile ilgili kitapları okumaktan ($\bar{X}=3,55$) ve sanat ile uğraşmaktan hoşlanmaya ($\bar{X}=3,93$), sanatsal uygulamaların her ortamda dikkatlerini çekmesine ($\bar{X}=3,98$), sanatı heyecan verici ($\bar{X}=4,12$) ve ilgi çekici bulmaya ($\bar{X}=4,17$) ilişkin görüşleri 'katılıyorum' düzeyinde, sanatı eğlenceli bir uğraş olduğu yönündeki görüşü de 'tamamen katılıyorum' ($\bar{X}=4,27$) düzeyinde benimsedikleri görülmektedir. Buna göre öğretmen adaylarının sanat ile ilgili kitapları okumaktan ve sanat ile uğraşmaktan hoşlandıkları, sanatsal uygulamaların dikkatlerini çektiği, sanatı heyecan verici ve ilgi çekici buldukları ve sanatı eğlenceli bir uğraş olarak gördükleri söylenebilir.

Çizelge 6. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre *Hoşlanma* Alt Boyutuna İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıralar Ort.	Sıra Toplamı	MWU	p
Kadın	523	462,28	241772,00	85103,000*	0,008
Erkek	363	416,44	151169,00		
Toplam	886				

* $p < 0,05$ Levene:12,888 $p = 0,000$

Çizelge 6'daki MWU testi sonucu incelendiğinde, kadın ve erkek öğretmen adaylarının ölçeğin "*hoşlanma*" alt boyutuna ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın bulunduğu görülmektedir ($U = 85103,000$; $p < 0,05$). Bu bulguya göre, kadın öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre sanattan daha çok hoşlanmaktadırlar.

Çizelge 7: Öğretmen Adaylarının Fakültelerine Göre *Hoşlanma Alt Boyutuna* İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Fakülte	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
Hoşlanma	Fen Fak.	60	3,88	0,75	3,795	0,002	2-4 5-1,3,4 6-4
	İnsani ve Sosyal B. F.	429	4,05	0,74			
	Spor Bil. Fak.	180	3,93	0,80			
	Mühendislik F.	61	3,74	0,60			
	İletişim F.	65	4,21	0,71			
	İktisadi ve İdari Bil. F.	91	4,07	0,61			
	Toplam	886	4,00	0,74			
Levene=1,818		$p = 0,107$		* $p < 0,05$			

Çizelge 7'deki varyans analizi sonuçları, öğretmen adaylarının ölçeğin "*hoşlanma*" alt boyutuna ilişkin görüşlerinin fakülte değişkeni açısından anlamlı biçimde farklılaştığını [$F_{(5-880)} = 3,795$; $p < 0,05$] göstermektedir. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan LSD testi sonuçları, farklılaşmanın İnsani ve Sosyal Bilimler ile Mühendislik Fakültesi öğretmen adayları; İletişim ile Fen, Spor Bilimleri ve Mühendislik Fakültesi öğretmen adayları; İktisadi ve İdari Bilimler ile Mühendislik Fakültesi öğretmen adaylarının görüşleri arasında gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, en yüksek hoşlanma düzeyinin İletişim ($\bar{X} = 4,21$), İktisadi-İdari Bilimler ($\bar{X} = 4,07$) ile İnsani ve Sosyal Bilimler

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

Fakültelerine ($\bar{X}=4,05$) kayıtlı öğretmen adaylarında, en düşük hoşlanma düzeyinin ise Mühendislik Fakültesi'ne ($\bar{X}=3,74$) kayıtlı öğretmen adaylarında olduğu dikkat çekmektedir.

Çizelge 8. Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre Ölçeğin *Hoşlanma* Alt Boyutuna Ait KWH Testi Sonuçları

Alt Boyut	Bölüm	n	Sıra Ortalaması	sd	KWH	p	Anlamlı Fark (MWU)
Hoşlanma	Fen Bölümleri	60	397,29				
	Coğrafya Bölümü	108	439,18				
	Tarih Bölümü	111	428,62				2-9
	Spor Yöneticiliği B.	81	402,90				3-9
	Antrenörlük Eğitimi B.	47	479,56	9	35,116	0,000	4-9
	Rekreasyon Bölümü	52	397,30				5-9
	Dil Bölümleri	192	495,02				7-
	İletişim Bölümleri	83	508,25				1,3,4,6,9,10 8-
	Mühendislik Bölümleri	61	318,90				1,3,4,6,7,9 10-9
	İktisadi ve İdari Bil. B.	91	456,92				
	Toplam	886					

Levene= 2,877 p= 0,002 *p<0,05

Öğretmen adaylarının ölçeğin "*hoşlanma*" alt boyutuna ilişkin görüşleri arasında bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur [KWH₍₉₎=

35,116, $p < 0,05$]. Farkın kaynağını bulmak için yapılan MWU testi sonucunda farklılığın; Coğrafya ile Mühendislik Bölümlerindeki öğretmen adayları; Tarih ile Mühendislik Bölümleri'ndeki öğretmen adayları; Spor Yöneticiliği ile Mühendislik Bölümleri'ndeki öğretmen adayları; Antrenörlük Eğitimi ile Mühendislik Bölümlerindeki öğretmen adayları; Dil Bölümleri ile Fen, Tarih, Spor Yöneticiliği, Rekreasyon, Mühendislik ve İktisadi ve İdari Bil. Bölümlerindeki öğretmen adayları; İletişim ile Fen, Tarih, Spor Yöneticiliği, Rekreasyon, Dil ve Mühendislik Bölümleri'ndeki öğretmen adayları; İktisadi ve İdari Bil. İle Mühendislik Bölümleri'ndeki öğretmen adayları arasında gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre İletişim Bölümü'ndeki öğretmen adayları en yüksek sıralar ortalamasına sahiptir. Mühendislik Bölümleri'ndeki öğretmen adaylarının uygulama grubundaki bölümler arasında en düşük sıralar ortalamasına sahip olup, Rekreasyon ve Fen Bölümleri dışındaki tüm bölümler ile farklılaştığı görülmektedir.

Çizelge 9. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Durumlarına Göre *Hoşlanma* Alt Boyutunallışkin Görüşlerine Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	n	\bar{x}	ss	sd	Levene Testi		t	p
					F	p		
Son Sınıf	714	4,01	0,74	884	0,134	0,714	0,301	0,763
Mezun	172	3,99	0,70					
Toplam	886							

Öğretmen adaylarının Çizelge 9'daki ölçeğin "*hoşlanma*" alt boyutuna ilişkin görüşlerine göre, öğrenim durumları değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı [$t_{(884)}=0,301$; $p > 0,05$] belirlenmiştir. Aritmetik ortalamalara bakıldığında hem son sınıfta öğrenim gören ($\bar{X}=4,01$) hem de mezun öğretmen adaylarının ($\bar{X} =3,99$) görüşlerinin "katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmen adaylarının sanattan hoşlandıkları söylenebilir.

Çizelge 10. Öğretmen Adaylarının Ölçeğin *Önem* Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerine Ait Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmaları

Alt	Madde	Madde	\bar{x}	ss
-----	-------	-------	-----------	----

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

Boyut	No			
Önem	4	Sanat ile eğitim-öğretimin etkililiği arttırılabilir.	4,23	0,90
	7	Sanat öğrencilere, öğretimde karşılaşılabilecek sorunları çözebilme konusunda yardımcı olur.	3,87	0,98
	8	Sanat, bir probleme farklı çözüm yolları üretebilmeyi kolaylaştırır.	4,03	0,90
	9	Sanat, çağdaş öğretimin gerekliliğini anlayabilme açısından önemlidir.	4,06	0,90
	10	Sanat, çok yönlü bir öğretim ortamı oluşturabilmesi bakımından önemlidir.	4,13	0,85
	11	Sanat, eğitim-öğretimin kalitesi bakımından önemlidir.	4,16	0,82
	12	Sanat, hayal gücünü ve dolayısıyla geniş düşünebilmeyi geliştirir.	4,42	0,83
	13	Sanat, hayatı daha düzenli yaşamaya yardımcı olur.	3,91	0,98
	14	Sanat, öğrencileri çağdaş bir geleceğe hazırlama bakımından önemlidir.	4,10	0,92
	15	Sanat, öğrencilerin daha objektif bireyler olmalarını sağlar.	3,98	0,98
16	Sanat, öğrencilerin özeleştiri yaparak kendi düzeylerini değerlendirmelerini sağlar.	3,96	1,00	

	17	Sanat, öğretim etkinliklerinin düzenlenmesinde önemli bir yere sahiptir.	3,98	0,94
	18	Sanat, yükseköğretimde zamanı daha eğlenceli geçirme bakımından önemlidir.	4,09	0,94
	19	Sanatla uğraşmak ileriye dönük kararlar alabilmeyi kolaylaştırır.	3,89	1,00
	20	Sanatsal bakış açısı tüm meslekler için gereklidir.	3,88	1,07
	21	Sanatsal etkinlikler geleceğe yönelik hedefler belirlemede etkili olabilir.	3,95	0,99
	22	Sanatsal etkinlikler öğrencilerin başarısını olumlu yönde etkiler.	4,10	0,90
	23	Sanatsal uğraşlar, öğrencileri rahatlatarak derslere motive edebilir.	4,17	0,87
	25	Tüm üniversite öğrencileri sanatla ilgili bir ders almalıdır.	4,03	1,06

Çizelge 10'da görüldüğü gibi, sanat ve sanatsal etkinlikler öğrencilere, öğretimde karşılaşılabilecek sorunları çözebilme konusunda yardımcı olma ($\bar{X}=3,87$), hayatı daha düzenli yaşamaya yardımcı olma ($\bar{X}=3,91$), geleceğe yönelik hedefler belirleme ($\bar{X}=3,95$), özleştirme yaparak kendi düzeylerini değerlendirmelerini sağlama ($\bar{X}=3,96$), daha objektif bireyler olmalarını sağlama ($\bar{X}=3,97$), öğretim etkinliklerinin düzenlenmesinde önemli bir yere sahip olma ($\bar{X}=3,98$), bir probleme çözüm yolları üretebilme ($\bar{X}=4,03$), başarılarını olumlu yönde etkileme ($\bar{X}=4,10$), öğrencileri çağdaş bir ortama hazırlama ($\bar{X}=4,10$) ve onları rahatlatarak derslere motive etme ($\bar{X}=4,17$) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

Ayrıca araştırma sonuçları sanat, çağdaş öğretimin gerekliliğini anlamaları ($\bar{X}=4,06$), yükseköğretimde zamanı daha eğlenceli geçirebilmeleri ($\bar{X}=4,09$), çok yönlü bir öğretim ortamı oluşturabilmeleri ($\bar{X}=4,13$), eğitim-öğretimin kalitesini artırabilmeleri ($\bar{X}=4,16$), görüşlerine sahip olduklarını göstermekle birlikte sanatın bakış açısının tüm meslekler için gerekli olduğu ($\bar{X}=3,88$), öğrencilerin ileriye dönük kararlar alabilmeyi kolaylaştırdığı ($\bar{X}=3,89$) ve tüm öğrencilerin sanatla ilgili bir ders alması gerektiği ($\bar{X}=4,03$) görüşlerinin 'katılıyorum' düzeyinde olduğunu göstermektedir. Sanat eğitim-öğretimin etkililiğini artırılabilir ($\bar{X}=4,23$) ve hayal gücünü ve geniş düşünebilmeyi ($\bar{X}=4,42$) geliştirir görüşleri ise 'tamamen katılıyorum' düzeyindedir. Bu sonuçlara göre, öğretmen adaylarının sanatın eğitim-öğretim etkililiğini arttırmak için ve hayal gücünü ve geniş düşünmeyi geliştirmek için gerekli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Çizelge 11: Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre *Önem* Alt Boyutuna İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıralar Ort.	Sıra Toplamı	MWU	p
Kadın	523	470,13	245878,00		
Erkek	363	405,13	147062,50	80996,500*	0,000
Toplam	886				
*p<0,05	Levene:	p=0,001			
	10,167				

Çizelge 11'deki MWU testi sonucu kadın ve erkek öğretmen adaylarının ölçeğin "*önem*" boyutuna ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunduğu göstermektedir ($U=80996,500$; $p<0,05$). Bu bulguya göre, kadın öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre sanata daha çok önem vermektedirler.

Çizelge 12. Öğretmen Adaylarının Fakültelerine Göre *Önem* Alt Boyutuna İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Fakülte	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
Önem	Fen Fak.	60	3,93	0,69	3,316	0,006	2-3 5-1,3,4
	İnsani ve Sosyal B. F.	429	4,08	0,60			
	Spor Bil. Fak.	180	3,96	0,70			
	Mühendislik F.	61	3,92	0,61			
	İletişim F.	65	4,24	0,69			
	İktisadi ve İdari Bil. F.	91	4,11	0,53			
	Toplam	886	4,05	0,63			
Levene=1,471		p=0,197		*p<0,05			

Ölçeğin "**önem**" alt boyutuna ilişkin görüşlerin fakülte değişkenine göre değerlendirildiği varyans analizi sonuçları, görüşlerinin anlamlı biçimde farklılaştığını [$F_{(5-880)}=0,3,316$; $p<0.05$] göstermektedir. LSD testi sonuçları, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi ($\bar{X}=4,08$) ile Spor Bilimleri Fakültesi ($\bar{X}=3,96$) öğretmen adayları; İletişim Fakültesi ($\bar{X}=4,24$) ile Fen Fakültesi ($\bar{X}=3,93$), Spor Bilimleri ($\bar{X}=3,96$) ve Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=3,92$) öğretmen adayları görüşleri arasında anlamlı farklılığın olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, sanata ilişkin önem boyutunda en yüksek ortalamanın İletişim Fakültesi ($\bar{X}=4,24$), en düşük ortalamanın Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=3,92$)'ne kayıtlı öğretmen adaylarına ait olduğunu göstermektedir. İletişim Fakültesi öğrencilerinin radyo-tv, fotoğrafçılık gibi sanatsal yanı olan derslerinin bulunması, sanata daha çok önem vermelerine sebep olduğu söylenebilir. Mühendislik alanında ise sanatsal faaliyetler içeren derslerin bulunmaması ya da yeterli sayıda olmaması Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin sanata daha az önem vermelerine neden olabilir.

Çizelge 13. Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre Ölçeğin *Önem* Alt Boyutuna Ait KWH Testi Sonuçları

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

Alt Boyut	Bölüm	n	Sıra Ortalaması	sd	KWH	p	Anlamlı Fark (MWU)
Önem	Fen Bölümü	60	408,33				
	Coğrafya Bölümü	108	429,22				1-6
	Tarih Bölümü	111	407,00				7-
	Spor Yöneticiliği B.	81	429,18				1,2,3,6,9
	Antrenörlük Eğitimi B.	47	433,72	9	23,124	0,006	8-3,4,6,9
	Rekreasyon Bölümü	52	390,76				10-9
	Dil Bölümleri	192	484,78				
	İletişim Bölümleri	83	522,64				
	Mühendislik Bölümleri	61	381,42				
	İktisadi ve İdari Bil. B.	91	458,41				
	Toplam	886					

Levene= 2,588 p= 0,006 *p<0,05

Ölçeğin "**önem**" alt boyutuna ilişkin görüşlerinde bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur [KWH₍₉₎= 23,124, p<0,05]. MWU testi sonucu, farklılığın Fen ile Rekreasyon Bölümleri'ndeki öğretmen adayları; Coğrafya ile Dil Bölümlerindeki öğretmen adayları; Dil ile Fen, Tarih, Rekreasyon Bölümleri ve Mühendislik Bölümlerindeki öğretmen adayları; İletişim ile Tarih, Spor Yöneticiliği, Rekreasyon ve Mühendislik Bölümlerindeki öğretmen adayları; İdari Bilimler ile; Mühendislik Bölümlerindeki öğretmen adayları arasında olduğunu göstermektedir. Bu bulgular en yüksek İletişim Bölümü'ndeki öğretmen adaylarının, en düşük ise Mühendislik Bölümü'ndeki

öğretmen adaylarının sanata ilişkin önem alt boyutunda olumlu görüşlerinin olduğunu göstermektedir. Sanatı, alanlarında bir araç olarak kullanmaları ve hatta bazı derslerinin başlı başına bir sanat dalı olması, İletişim Bölümü öğrencilerinin sanata daha çok önem vermelerine sebep olabilir.

Çizelge 14. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Durumlarına Göre *Önem* Alt Boyutuna İlişkin Ait Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	n	\bar{X}	ss	sd	Levene Testi		t	p
					F	p		
Son Sınıf	714	4,05	0,64	884	0,827	0,363	0,248	0,804
Mezun	172	4,04	0,60					
Toplam	886							

Öğretmen adaylarının ölçeğin "*önem*" alt boyutuna ilişkin görüşleri, öğrenim durumları değişkenine göre farklılaşmamıştır [$t_{(884)}=0,248$; $p>0,05$]. Gerek son sınıfta öğrenim gören ($\bar{X}=4,05$) gerekse mezun öğretmen adaylarının ($\bar{X}=4,04$) görüşlerinin "katılıyorum" düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının sanata önem verdikleri söylenebilir.

Çizelge15.Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre *Tüm Ölçeğe* İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıralar Ort.	Sıra Toplamı	MWU	p
Kadın	523	470,19	245911,00	80964,000*	0,000
Erkek	363	405,04	147030,00		
Toplam	886				

* $p<0,05$ Levene:13,035 $p=0,000$

Çizelge 15'deki MWU testi sonucu incelendiğinde kadın ve erkek öğretmen adaylarının "*tüm ölçeğe*" ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir ($U=80964,000$; $p<0,05$). Bu

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

bulguya göre, kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre sanatı daha çok benimsedikleri belirtilebilir.

Çizelge 16. Öğretmen Adaylarının Fakültelerine Göre *Tüm Ölçeğe* İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Fakülte	n	\bar{X}	ss	F	p	LSD
Tüm Ölçek	Fen Fak.	60	3,92	0,68	3,658*	0,003	2-3,4 5- 6-4
	İnsani ve Sosyal B. F.	429	4,08	0,59			
	Spor Bil. Fak.	180	3,97	0,70			
	Mühendislik F.	61	3,88	0,57			
	İletişim F.	65	4,24	0,67			
	İktisadi ve İdari Bil. F.	91	4,11	0,52			
Toplam		886	4,05	0,62			

Levene=1,727

p=0,126

*p<0,05

Fakülte değişkenine göre "*tüm ölçeğe*" ilişkin görüşlerinin değerlendirildiği varyans analizi sonuçları, öğretmen adaylarının görüşlerinin anlamlı biçimde farklılaştığını [$F_{(5-880)}=3,658$; $p<0.05$] göstermektedir. LSD testi sonuçları, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi ($\bar{X}=4,08$) ile Spor Bilimleri ($\bar{X}=3,97$) ve Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=3,88$) öğretmen adayları; İletişim Fakültesi ($\bar{X}=4,24$) ile Fen ($\bar{X}=3,92$), Spor Bilimleri ($\bar{X}=3,97$) ve Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=3,88$) öğretmen adayları; İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ($\bar{X}=4,11$) ile Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=3,88$) öğretmen adayları görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Elde edilen ölçeğin tümüne ilişkin bulgular en yüksek ortalamanın İletişim Fakültesi ($\bar{X}=4,24$), en düşük ortalamanın ise Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=3,88$)'ne kayıtlı öğretmen adaylarına ait olduğunu

göstermektedir. İletişim Fakültesi öğrencilerinin ürünlerinin hazırlanması ve sunumları için sanatsal bakış açısına sahip olabilmeleri önem taşıdığından ötürü sanata karşı daha olumlu görüşlere sahip oldukları söylenebilir. Mühendislik Fakültesi bölüm derslerinin sanat ile ortak hareket noktası az olduğundan, sanatı ve sanatsal ürünleritanıma imkânları diğer fakültelere göre daha azdır. Bu durum Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin sanata karşı görüşlerini olumsuz yönde etkileyebilir.

Çizelge 17. Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre *Tüm Ölçeğe* İlişkin KWH Testi Sonuçları

Alt Boyut	Bölüm	n	Sıra Ortalaması	sd	KWH	p	Anlamlı Fark (MWU)
Tüm Ölçek	Fen Bölümü	60	401,96				
	Coğrafya Bölümü	108	428,76				
	Tarih Bölümü	111	410,11				
	Spor		424,14				7-1,3,4,6,9
	Yöneticiliği B.	81		9	27,219	0,001	8-1,2,3,4,6,7,9
	Antrenörlük Eğitimi B.	47	440,93				10-9
	Rekreasyon Bölümü	52	397,37				
	Dil Bölümleri	192	490,03				
	İletişim Bölümleri	83	523,23				
	Mühendislik Bölümleri	61	360,14				
	İktisadi ve İdari Bil. B.	91	459,02				

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

Toplam 886

Levene= 3,035 p= 0,001 *p<0,05

Öğretmen adaylarının "**tüm ölçeğe**" ilişkin görüşleri arasında bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur [KWH₍₉₎= 27,219, p<0,05]. MWU testi sonucunda farklılığın Dil ile Fen, Tarih, Spor Yöneticiliği, Rekreasyon ve Mühendislik Bölümleri'ndeki öğretmen adayları; İletişim ile Fen, Coğrafya, Tarih, Spor Yöneticiliği, Rekreasyon, Dil ve Mühendislik Bölümleri'ndeki öğretmen adayları; İktisadi ve İdari Bilimler ile Mühendislik Bölümleri'ndeki öğretmen adayları arasında olduğu görülmüştür. Ölçeğin tümüne ilişkin bulgular, İletişim Bölümü'ndeki öğrencilerin sanata karşı diğer bölümlere göre daha yüksek ortalamaya, Mühendislik Bölümü'ndeki öğrencilerin ise daha düşük ortalamaya sahip olduğunu göstermektedir.

Çizelge 18. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Durumlarına Göre *Tüm Ölçeğe* İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sd	Levene Testi		t	p
					F	p		
Son Sınıf	714	4,05	0,63	884	0,438	0,508	0,291	0,771
Mezun	172	4,03	0,59					
Toplam	886							

Çizelge 18'deki t testi sonuçları öğretmen adaylarının "**tüm ölçeğe**" ilişkin görüşlerinin öğrenim durumları değişkenine göre farklılaşmadığını [$t_{(884)}=0,291$; $p>0,05$] göstermektedir. Bu bulgu son sınıfta öğrenim gören ($\bar{X}=4,05$) ve mezun öğretmen adaylarının ($\bar{X}=4,03$) görüşlerinin 'katılıyorum' düzeyinde olduğunu göstermektedir. Buna göre, öğretmen adaylarının öğrenim durumu değişkeni açısından ölçeğin tümünde sanata ilişkin olumlu görüş sahibi oldukları söylenebilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Pedagojik formasyon öğrencilerinin sanata ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Pedagojik Formasyon Kursuna kayıtlı öğrencilerle yürütülmüştür. Veriler, Ayaydın, Kurtuldu ve Dayı (2017) tarafından geliştirilen 25 maddelik Likert tipi “Sanata İlişkin Görüşleri Belirleme Ölçeği” ile toplanmış ve 523 kadın, 363’ü erkek olmak üzere toplam 886 kişiye, çalışma evreninin % 77,04’üne ulaşılmıştır. Yapılan araştırma ile pedagojik formasyon kursuna kayıtlı öğrencilerin sanata ilişkin görüşleri öğrenim durumu, cinsiyet, fakülte ve bölüm değişkenlerine göre incelenmiştir.

Araştırma, öğrenim durumu değişkenine göre son sınıfa devam eden ve mezun olan öğretmen adaylarının sanata ilişkin görüşlerinde farklılık olmadığını ortaya koymuştur.

Çalışmada cinsiyet değişkeni açısından, ölçeğin alt boyutları ve ölçeğin tümüne ait sanata ilişkin görüşleri, kadınların lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. İkinci ve Kaya (2016)’nın yaptıkları araştırma sonucu, kadınların estetik anlayışlarının, erkeklere oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Kadınların estetik anlayışlarının yüksek olması, sanata ilişkin daha olumlu görüşlere sahip olmalarına etki ettiği söylenebilir. Nitekim Öztürk Gübeş, Köse ve Ketten (2017)’nin çalışması, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sanat derslerine anlamlı düzeyde önem verdiğini sonucuna ulaşmış; görsel sanatlar ve müzik derslerinin öğretim programlarından çıkartılmayarak zorunlu ders olarak okutulmasına devam edilmesi tercihinde bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca Nacakçı (2006), öğrenci tutumlarının değişkenlere göre karşılaştırdığı araştırmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre müzik dersine karşı daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmalar cinsiyete ve sanata ilişkin görüşler arasında bir ilişkinin olduğu bulgumuzu desteklemektedir.

Araştırmada fakültele göre, hoşlanma ve önem alt boyutu ve tüm ölçeğe ilişkin görüşlere bakıldığında İletişim Fakültesi’ndeki öğretmen adaylarının diğer fakültelerdeki öğretmen adaylarına göre daha olumlu görüşlere, Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin ise diğer fakültele oranla sanata ilişkin olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmüştür.

Pedagogik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

Bölgümlerine göre, öğretmen adaylarının hoşlanma ve önem alt boyutu ve tüm ölçeğe ilişkin görüşlerine bakıldığında, İletişim Bölümü'ndeki öğretmen adaylarının diğler bölümlerdeki öğretmen adaylarına göre daha olumlu görüşlere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Mühendislik Bölümleri'ne devam eden öğretmen adaylarının ise sanata ilişkin görüşlerinin, diğler bölümlere oranla oldukça düşük olduğu görölmektedir.

Araştırma sonucunda İletişim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının sanat dallarıyla daha yakından ilgili oldukları belirlenmiştir. Gerek bazı derslerinin başlı başına bir sanat dalı olması, gerekse derslerinin bütünlüğü ve sunumu için sanatı araç olarak kullanmalarının, bu fakülte'deki öğretmen adaylarının sanata ilişkin görüşlerinin daha olumlu olmasına yol açtığı söylenebilir. Uğraş, Güneş ve Asiltürk (2018: 57) tarafından yapılan çalışmada, ders kitaplarındaki etkinliklerin sanat dallarıyla ilişkileri incelenmiş ve sanat dallarıyla ilişkisi olan etkinliklere yer verilmesinin, öğrencilerin doğaya ve sanata yönelik farkındalığını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Oğuz (2013) tarafından yapılan çalışmada da, sanat ile ilgili ders alan grupların sanata duydukları ilgi düzeyinde daha fazla artış olduğu tespit edilmiştir. Nitekim Karaca'nın (2011) araştırmasında da üniversitelerin İletişim Fakülteleri'nin %82,8'inde fotoğraf ile ilgili duyuru yapıldığı, bu fakültelerin %55'inde öğrencilerinin kullanıma açık fotoğraf makinelerinin bulunduğu belirlenmiştir. İletişim Fakültesi öğrencilerinin sanatsal faaliyetleri daha rahat gerçekleştirip, bu faaliyetlerden daha çok haberdar olmaları neticesinde sanata karşı ilgilerinin de daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Mühendislik Fakültesi'ndeki öğretmen adaylarının bölüm derslerinin sanat ile ortak noktalarının az olması, sanatı ve sanatsal ürünleri tanıma imkânlarının azalmasına neden olduğu ve sanata karşı görüşlerini olumsuz yönde etkilediğini düşündürmektedir. Nitekim Paliç Şadoğlu'nun (2018) Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin bilim, teknoloji ve tasarım kavramlarına ilişkin metaforik algılarını tespiti için yaptığı çalışmada, bilim ve teknoloji kavramlarına ilişkin üretilmiş olan metaforların sayısının, tasarım kavramına ilişkin üretilmiş metaforlara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin sanat ile ilişki kurabilecekleri 'tasarım' sözcüğü hakkında az sayıda metafor üretmeleri, sanat hakkında daha az bilgi ve düşünceye sahip olduklarını, sanata karşı ilgilerinin düşük seviyede olduğunu göstermektedir. Araştırma

sonucu, Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin sanata ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu sonucunu da desteklemektedir.

ÖNERİLER

Araştırma ile ulaşılan sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunmaktadır:

Mühendislik Fakültesi bölümleri gibi lisans programında teknik derslerin ağırlıklı bulunduğu bölümlerin programlarında sanat ve tasarım ile ilgili dersler daha fazla yer almalıdır.

Sergi alanları ve sanat köşeleri gibi bölümler üniversitelerin bütün öğrenci gruplarının görüp ayrıca yararlanabileceği şekilde düzenlenmelidir.

Biliminde sanattan beslendiği gerçeğini unutmayıp, bu doğrultuda eğitimciler sanatı her alanda kullanabilmelidir.

Üniversitelerin sadece belirli fakültelerinde değil, bütün fakültelerindeki öğrencilerinin tüm sanatsal etkinliklerden (konferans, sergi vb) olabildiğince çok haberdar olmaları sağlanabilmelidir.

Gençlerin sanata bakış açılarının belirlenmesi, gelecekteki toplumun sanata bakış açısını belirlemek adına insanlara ışık tutacaktır. Bu bakış açısını belirlemek, gençlerin sanatı tanımalarını sağlamak, sanata ilgilerini artırmak ve sanatın yaşamlarının her alanında kullanabilmeleri için yol gösterebilmek açıısından önemlidir. Araştırmacıların bu konuda daha fazla araştırma yapıp, eğitimin her aşamasında eksikliklerin giderilmesine yardımcı olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Abacı, O. (2011). Okul Öncesi Çocuk ve Sanat Eğitimi. 18 Ekim 2018 tarihinde <http://oyaabacisanategitimi.blogspot.com/2011/12/okul-oncesi-cocuk-ve-sanategitimi.html> adresinden indirilmiştir.
- Akın, N. O. (2006). *İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Estetik Öğretimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alioğlu, N. (2010). Sanat ve Bilim İlişkisi. *Folklor/Edebiyat*, 62(16), 217-228.
- Arpalı, F. S. (2008). *Türkiye’de Sanat Eğitimi Yöntemleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Altinkurt, L. (2005). Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 5 Kasım 2018 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/dpusbe/issue/4754/65308> adresinden indirilmiştir.
- Artut, K. (2009). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. 6. Basım. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ayaydın, A., Kurtuldu, M. K. ve Akyol Dayı, B.(2017). Sanata İlişkin Görüşleri Belirleme Ölçeğinin Geliştirilmesi (Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 204-219.
- Boydış, N. ve Balcı. Y.B. (1997). *Eğitim Bilime Giriş*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Dede, H. (2016). Öğrencilerin Sanata Karşı Bakış Açılarını Ortaya Koymaya Yönelik Bir Tutum Ölçeği. *İdil Dergisi*, 25(5), 1559-1576.
- Düz, N. (2010). Çevrenin Sanatçı Yaratıcılığına Etkileri ve Sanat Eğitimi. *Akademik Bakış Dergisi*, 19 (Ocak- Mart), 1-15.
- Ekinci, N. ve Kaya, D. (2016). Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterlik Algılarının İncelenmesi: İletişim, Yaratıcılık ve Estetik. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 141-157.

Erinç, S. M. (2004). *Kültür Sanat Sanat Kültür*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Karaca, Ö. (2011). *Fotoğrafın İletişimselliği ve İletişim Fakültelerinde Fotoğrafın Yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

MEB. (2007). *Görsel Sanatlar Dersi (1–8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.

MEB. (2018). *Görsel-Sanatlar Dersi (1–8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınları.

Nacakcı, Z. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, 26-28 Nisan 2006, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.

NAEA (National Art Education Association) (1994). *The National Visual Arts Standarts*, Reston:1916.

Nalbantoğlu, H.Ü. (1995). Çağdaş Yaşam ve Çağdaş Sanat Üzerine Hidgeger'den Bir Dolanım. *Defter Dergisi*, 25, 33-38.

Oğuz, A. (2013). *Yaratıcı Drama Yönteminin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sanata Yönelik İlgilerine Ve Sanat Eğitimi Dersi Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Öztürk Gübeş, N., Köse, H. S. ve Keten, H. (2017). Güzel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşler Üzerine Bir İnceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 58, 10-27.

Öztürk, R. (1994). *Sanata Duyulan İlgi Düzeyi ile Demokratik Tutum Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Paliç Şadoğlu, G. (2018). Mühendislik Öğrencilerinin Bilim, Teknoloji ve Tasarım Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları, *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 95-110.

Saylan, T. ve İpşiroğlu, N. (2001). *Çağdaş Eğitimde Kültür ve Sanat*. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları-14, İstanbul: Mart Matbaacılık.

Tepecik, A. (2002). *Grafik Sanatlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Sanata İlişkin Görüşleri

Tezcan, M. (2011). *Sanat Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tunalı, İ. (2004). *Tasarım Felsefesine Giriş*. İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.

Uğraş, M., Güneş, D. & Asiltürk, E. (2018, Nisan). *Fen Bilimleri Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Sanat Dallarıyla İlişkisi*. Sanat ve Estetik Sempozyumu, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Yolcu, E. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.